

Az erényekről

A Magyar örökség – magyar erények c. kiállításról

A világ nagy változásainak pillanatában mindig megjelentek az úgynevezett *erénykatalógusok*. Régóta dédelgettem a *magyar nemzet örökségét* felölelő nagy tematikus kiállítás gondolatát. A kiállítási anyag első részére, az erénykatalógusomra 2012-ben, a második rész nagykompozícióira 2015-ben került sor. Egy jó művésznak reflektálnia kell korának történéseire. Úgy éreztem, hogy felgyorsult, elmaterializálódott világunkban, amikor az erkölcsi értékek háttérbe szorulnak, és embertársaink a szó rossz értelmében válnak individualistává és kozmopolitává, bizony nagy szükség van erre. Kiindulási pontként fogalmazódott meg bennem az a kérdés, hogy milyenek vagyunk mi, magyarok, milyen erényekkel rendelkezünk, mire lehetünk büszkék, és mi is a magyar örökség. Így az erkölcsi alapjainktól indultam el, elsősorban e téma feldolgozására került sor. Sokakat megkérdeztem, hogy milyen a magyar nép, milyen a magyar ember. Valamennyien azt választották, hogy **jó**. Alapvetően én is ezt érzem, de azt is tudom, hogy a jóval való lényegi rokonság ösztönszerű erkölcsi biztonságot szül. Csak hogy nem lehet nem észrevenni, hogy ezt az erkölcsi biztonságot alapjaiban ingatta meg az az ominózus 40 év, és sajnos elsikkadtak a valóban meglévő magyar erkölcsi értékek.

Mindenekelőtt határozzuk meg az ERÉNY fogalmát: olyan készséget jelent, amely az embert és tetteit jóvá teszi. Aquinói Szent Tamás erénytanára áll legközelebb az én lelkemhez, ezt fogadom el, e szerint élek. Ő a keresztény erkölcsi életet a három *isten* és a négy *sarkalatos erény* alapján fejti ki. Erénytanába beledolgozza az arisztotelészi, a sztoikus és az újplatonikus meglátásokat, valamint a korábbi teológusok tanítását is. Ennek megfelelően fogalmaztam meg és képzeltem el azokat az erényeket, amelyeket alapvetőnek éreztem a magyar nép életében is, így három isteni – *Hit, Remény, Szeretet* – és négy emberi – *Okosság, Igazságosság, Erősség, Mérték-*

tesség – erényre esett a választásom. Továbbá kiválasztottam a magyar nép jellemvonásai közül a hét legfontosabbat – *Hazaszeretet, Összetartás, Vallásosság, Hősiesség, Bátorság, Kreativitás, Büszkeség* –, de nem állítottam szembe a hét bűnnel, hanem csak és kizárólag a jó tulajdonságokat mintáztam meg. Mindannyian tudjuk, hogy a jó ellentétpárja létezik, és ebben a világban egyre erősödik, így nem kívántam még műalkotással is ezt a rossz energiát tovább erősíteni.

Szeretném kiemelni a család szerepének fontosságát a magyar örökség őrzésében, az erények átadásában. Nemzetünk és kultúránk csak úgy maradhat fenn, ha vannak magyar családok, ha vannak magyar gyermekek. Itt öröklődik a hagyomány, itt történik az erények elsajátítása és csiszolása, itt formálódik a lélek és a nemzet-tudat is. **Magyar örökségünk, történelmünk, hagyományaink, kultúránk és erényeink ismerete és szeretete nélkül olyanok vagyunk, mint egy fa gyökerek nélkül.**

Aquinói Szent Tamás szerint az embernek minden erényben gyakorolnia kell magát, mert ha egyik gyöngülni kezd, az magával hozza a többi hanyatlását is. Úgy érzem, hogy ebben mindnyájunknak vannak hiányosságai, amelyeken önmagunkban szükséges dolgoznunk. Abban reménykedem, hogy *erénykatalógusom* beindít egyfajta öngyógyítási folyamatot. Ennek érdekében a kompozíciók többnyire a tibeti *tyilkornak, tehát „az egy pont és ami körülötte van”* elvére épültek. Szanszkrit szó erre a *mandala, amely egy fogalom és annak energetikai mezejét* jelenti, gyógyító és erősítő funkciót töltve be. Sajnos kevesen tudják, hogy ez a fajta komponálásmód valójában az alapja és meghatározója a magyar népművészeti alkotásoknak. A magyar parasztság a múltból nemcsak egy-egy motívumot, emléktöredéket hozott magával, hanem az egész motívumkincsben, mint összefüggő jelrendszerben, elrejtette ősi világszemléletének alapvető elemeit is. A

világ jelenségei között érzékfeletti összefüggés létezik, és ezt a transzcendens tudást a hagyomány szimbólumrendszerekben őrizte meg.

A hagyományos közösségek jelképeket teremtő, jelképekben gondolkodó, azokat átörökítő emberekből álltak. A szimbólumok rendszerén keresztül alakult ki egy közösség identitása is.

Egy díszített tárgyban a szimbólum célzást és lehetőséget jelent egy magasabb értelem megértésére, és véleményem szerint lehetőséget ad egy fogalom megragadására is. Ez a világlátás, a jelekben rögzített és jelekkel közvetített tudás pedig ma is érvényes üzenettel szól. Jóllehet ősi tudásunk generációkról generációkra hagyományozódott oly sok időn keresztül, hogy ma már csak a szakavatott tudós kutatók, tudatos népművészek és hagyományőrök viselik szívükön, hogy véglegesen el ne tűnjön a feledés homályába. Pedig véleményem szerint ez a szimbólumrendszer akaratlanul is minden magyar ember tudatalattijába belevésődött, csak egy szikra kell, amely meg tudja világítani a megértés útját.

Az erénykatalógusom kompozícióival új műfaj született. **Jókai Anna**, a magyar irodalom nagyasszonya HONDALÁKNAK nevezte el a magyar erénykatalógusom kompozícióit.

E domborműveket szándékosan, először intuícióval, majd meditáció révén, végül mindezt nagyon is tudatosan átgondolva komponáltam meg. Az anyaghasználat sem véletlen: minden kompozíció alapja, „gyökere” egy vastag, erős és gyönyörű erezetű csomoros nyárfa, amelyen a törekeny erkölcsi tulajdonságok szimbólumaként jelennek meg az úgynevezett papíragyagból készült, kétszer égetett, áttört, szinte csipkeszerű, légiyen törekeny reliefek.

Ez a kiállítási anyag ez a szikra kíván lenni, hogy valóságos értékeinket ne torz és ránk erőltetett tükrökön keresztül érzékeljük, hanem az önismeret tükrében ismerjük meg azokat – a hibáinkkal együtt –, hogy megtudhassuk, milyenek is vagyunk valójában, hol a helyünk a népek sorában és versenyében; mennyit is nyomunk a lelkiismeret, a haza, az emberiség és a Jóisten mérlegén. Az önismeret nagyon nagy kincs. Erénykatalógusom és e kiállítás célja is az egészséges önismeret elérése, ugyanakkor felhívja a figyelmet értékeinkre, megerősítve nemzettudatunkat és helyes önértékelésünket Európa szívében.

Összetartás

Az összetartás – latinul *Concordia*, a „szívek összetartása”, olyan erény, mely arra tesz képessé, hogy közös célt *együttműködéssel* valósítsunk meg. Alapja az *egyetértés* – latinul *concensus*, a „szívek összhangja” olyan erény, mely képessé tesz arra, hogy személyek és csoportok erkölcsileg jó dologról azonosan vagy egymással összhangban gondolkodjanak, értékeljenek és törekedjenek. Alanya elsősorban az *értelem*, akaratilag megfelelője az *együttértés*. Feltétele a *megértés*, az *alázatosság*, az *igazságosság* és a *szeretet*. Ellentéte a *széthúzás*, azaz a *discordia*. Az összetartás lemondásra nevel, ezzel erősíti az akaratot és a türelmet. *Erkölcsileg* meg kell különböztetni a jóban való összetartást és a rosszban való összetartást. Az ember a lélek által képes kedvességgel közeledni elzárkózó vagy szeretetlen embertársaihoz is. Ha ez így van, akkor a magyar nemzet tagjainak az összetartás elérése érdekében *önzetlenség-ről* és *kedvességről* is tanúbizonyságot kell tenniük. Lényeges az *őszinteség*, ami azt jelenti, hogy az összetartásnak az ember egész személyiségét át kell fognia – „szívből kell indulnia”. A magyar nyelv szépen kifejezi, hogy az embernek van „kedve” a másik emberre őszintén figyelni, azaz nem közömbös irányában. Képessé kell válnunk az egymásra figyelésre, a másik meghallgatására, ki kell tudnunk nyújtani a segítőkészség kezét, el kell sajátítanunk a türelmet, és

bizony meg kell tanulnunk a megbocsátást is. Az összetartás nem dacszövetség, nevelés és önnevelés eredménye, végső soron a *felebaráti szeretet* megnyilvánulása is. Tudjuk és érezzük, hogy erényeink közül talán az összetartás erénye a leggyengébb. Megszerzésében alapvető fontosságú a család, a környezet, a társadalom értékrendje, szétszakítottságunk ellenére képesek vagyunk rá, állítsuk helyre hát azt!

Az **Összetartás** erényének kompozíciójában érvényesül a legjobban a **hondala** öngyógyító elve. Ennek megfelelően a kompozíció közepében ott látjuk a pontot és ami körülötte van, azaz a Teremtőt, aki a kezdet és a vég pontja, és az általa teremtett világot, a kört. Ez a világ azonban más jellegű, mert egyenlő szárú keresztmotívum, az anyaföld szimbóluma látható benne. Ennek metszéspontjában, a közepén látható lyukmotívummal együtt pedig a szülőföldet kelti életre. A magyar embernek a szülőföldje a világ közepe, így szükségszerűen a világ közepéből indul ki, és sugárzik a világgerekségekbe az összetartás. (A kompozíció egy pontból kiinduló és szétsugárzó erejét a csomoros nyárfa alapereze szerencsésen megerősíti.) Belülről kifele indulva a sugaras körben elhelyezkedő magok a magyar emberek, akik úgy nyújtják ki karjaikat, hogy az szív alakot formáz – nem véletlenül, hiszen a szívek összetartásáról van szó. Ezek, ahogy kifelé haladunk, egyre nőnek, növekednek, egyre nagyobb szívet formáznak, és végül gránátalma-motívumba fejeződnek be. A gránátalma isteni gyümölcs, a Szűzanya attribútuma, sok-sok magja miatt a termékenység szimbóluma. Így az összetartás megtermékenyítőleg hat, nemcsak az abban részt vevő – részesülő egyén, hanem az egész magyar társadalom életében is. Egy összetartó nemzet hegyeket tud megmozgatni, és kivívja más nemzetek csodálatát. Ha e kompozíció gránátalmái jelképesen beérnek, és elhullajtják azt a sok-sok magot, nem lesz mitől tartanunk!

Fontosnak tartom, hogy **Kovacsics Mária Natália nővér** (Pozsonybeszterce, 1901. jan. 31. – Törökbálint, 1992. ápr. 27.), aki ferences szerzetesnő és a *Világ Győzelmes Királynője*-tisztelő és -engesztelés kezdeményezője, beszámolóját a Szűzanya üzenetei alapján (1985) valamennyien megismerjük és megfogadjuk:

„A Magyarországon végzett, és innen kiindult engesztelések, amelyek az egész világon

elterjedtek (pl. Szeretetláng), a Mennyei Atya előtt nagyon kedvesek. Tudom, ha tovább engesztelünk, még vér sem lesz Szűzanyánk eljövetelekor. Ez az ország soha el nem pusztul. Ez az ország mindörökké fennmarad. A Szűzanya megmutatta nekem, hogyan terjed a bűnbánat és engesztelés szelleme Magyarországon. Az országot ekkor kietlen sivatagnak láttam, amelyet régóta hasztalan öntözött a mennyei áldást jelentő eső. Ám hirtelen itt is, ott is, friss rügyek ütköztek ki a földből, s zöld foltokat alkotva egyre terebélyesedtek. A Szent Szűz értésemre adta, hogy ezek a rügyecskék csak egymást támogatva és egymás közelségében növekedhetnek. Megértette, hogy Magyarország történetének e kietlen időszakában az Istenben növekvő lelkeknek együtt kell maradniuk, kis közösségeket alkotva. A halállal szemben csak így lesz esélye az életnek.”

Mi magyarok, képesek vagyunk rá – képzeljük el, és lássuk magunk előtt, ahogy a kis közösségeket egy kerek egésszé, nagygyá kovácsoljuk!

Büszkeség

A büszkeség a birtokolt vagy ismert érték feletti öröm, mely magatartásban, szóban, gesztusban fejeződik ki, *méltóság* és *hála* kíséri. Eltévelyedése *víciuum*, mely hamis értéken vagy a

valós érték túlbecsülésén alapszik; *szűklátókörűség, hálátlanság és mások lebecsülése* jellemzi, és ehhez a *dicsekvés, hiúság, gőg szokott társulni*.

A magyar nemzet legnagyobb ismert értékei nem anyagiakban, nem fizikai, kézzelfogható dolgokban rejlik. Ezen értékek felbecsülhetetlenek, a legdrágább kincseink, így méltó módon lehetnek a Büszkeség erényének alapjai.

Ennek megfelelően a kompozíció az eredetmondánk mitikus **Csodaszarvasára** épül. Az aranyszarvas visszavezeti az embert a régi tanítás ősi bölcsességéhez. A csodaszarvas az Esthajnalcsillagot viseli a homlokán, agancsai közt középen a **Napot** tartja, amely egyben sugárzó sörényes **oroszlán** is. Az oroszlán a Napot, a látható és spirituális fényt, a ragyogást, a dicsőséget, a pompát, a hatalmat, a nyugalmat, az igazságosságot, a becsületességet, a gazdagságot jelképezi. Továbbá az oroszlán az erő, az uralkodó szimbóluma, a hét törzs vezéreinek és az Árpád-házi királyainknak is a totemállata. A szarvasagancsból kétoldalt felfelé megtestesülő **lovak** pedig a hátukon tartják a középpont felett elhelyezkedő, lebegő **Szent Koronát**. A ló az erő és a szabadság, a védelem, a gyarapodás, az érzék és a harc szimbóluma is. E lovak a magyar nemzetet jelenítik meg, és azért tartják hátukon e misztikus szimbólumot, mert mi a Szent Korona népe vagyunk. Az oroszlán feje felett lebegő korona megidézi az országunkra áldást hozó **Árpád-házi királyainkat** is, akiket a Szent Koronával koronáztak meg. A Szent Korona körül aura fénylik, mint egy nagy **világkerék**, a világ minden pontjára szétsugározva. Végezetül a kompozíció felső részén a **rakamazi** leleten látható büszke **turulmadár** tárja ki ölelő szárnyait. A nép nyelvén született magyarázat szerint az égiek küldte maghozó madár odaátról, „túl-rul” érkezett, ezért kapta a Turul nevet. Két eredetmitoszunk, a Csodaszarvas és Emese álma legendák gyökere egy, a teremtés, az ősi nász jelenik meg, ahol az ősanját, Emesét, a szarvasünőt megtermékenyíti az isteni hírnök, a maghozó-lélekhözó turulmadár. Ez a madár a hatalom, a türelem, a fényesség, az őrzés, az égi származás és a tudás szimbóluma. E lélekhözó kerecsensúlyom

csőrében kicsírázott magokat tart, míg a többi mag két oldalra lehullva megsokasodott, a hit, a remény és szeretet virágaivá válva egységbe fonták az oly értékes szimbólumainkat.

Charles Maurice de Talleyrand-Périgord gróf (1754–1838) francia államférfi, diplomata Napóleonnak címzett mondatát idézem: **„Felség! Régi szokásuk a magyaroknak, hogy felnéznek nagyjaikra, és büszkék múltjukra. Vedd el e nép múltját, és azt teszel velük, amit akarsz.”** Jól tudjuk, hogy ezt sokan megpróbálták, de hála istennek, csak félmunkát végeztek...

Nem minden külföldi akart azonban minket eltiporni. Úgy érzem, hogy nagyon fontos, hogy megismerjük néhány olyan jeles nem magyar személyiség üzenetét, aki jó szándékkal viszonyult, fordult-fordul felénk, hogy ne a negatív, rossz és lehúzó példákat találjuk meg léptenyomon, hanem a pozitívakat, az erőt adót és felemelőt, mert erre van szükségünk!

R. Backwill angol politikai író például 1841-ben így biztatta Magyarországot: **„Magyarország foglalja vissza helyét a nemzetek között, és legyen az, ami régente volt: Európa legbüszkébb védőbástyája.”**

Az én lelkeemhez nagyon közel áll **Tanpai Rinpocsének**, a nepáli Fehér Király kolostor vezető lámájának 2007-ben, magyarországi tartózkodása idején tett nyilatkozata a magyarokról, véleményem szerint érdemes elgondolkozni szavain:

„Önök, magyarok elképzelni sem tudják, milyen büszkék lehetnek nemzetükre, magyarságukra. Mi biztosan tudjuk, hogy a világ szellemi, lelki és spirituális megújodása az Önök országából fog elindulni. A világ szívcsakrája az Önök országában, a Pilisben található. Ez a spirituális megújodás már megindult Önöknél!”

Szívből kívánom, hogy e spirituális megújodás jegyében büszkén dobbanjon együtt minden magyar szív!